16/04/2025

Η Μεγάλη Τετάρτη και το Μυστήριο του Ιερού Ευχελαίου

/ Επικαιρότητα

Η Ορθόδοξος Ελλαδική Εκκλησία έχει ορίσει το ιερό Μυστήριο του Ευχελαίου να τελείται δημόσια για όλους τους χριστιανούς κάθε Μ. Τετάρτη της Μ. Εβδομάδος.

Στη Ρωσία το Ευχέλαιον τελείται κατά τη Μ. Πέμπτη. Η συνήθεια αυτή της τελέσεως του Ευχελαίου θεμελιώνεται στην πίστη της Εκκλησίας ότι αυτό βοήθα στην ψυχική ανόρθωση των ασθενών ανθρώπων για τους όποιους τελείται το μυστήριο και όλων όσων συμπαρίστανται στην ασθένειά των, συγγενών και φίλων. Εξυπακούεται ότι της τελέσεως του ιερού μυστηρίου του Ευχέλαιου, προηγείται το μυστήριο της εξομολογήσεως, όταν αυτό είναι δυνατό. Αλλά και οι παρευρισκόμενοι, για να δεχθούν το μυστήριο του Ευχελαίου, πρέπει να εξομολογούνται, ώστε να αποβαίνει γι' αυτούς μέσο θεϊκής ενισχύσεως στο έργο τους που είναι η μέριμνα και η φροντίδα των ασθενούντων.

Το Ευχέλαιο καθίσταται αρωγός στο έργο της διακονίας των ασθενούντων αδελφών όχι μόνο στιγμιαία αλλά και για την επιτέλεση παντός έργου αγαθού. Για τον τελευταίο αυτό λόγο καθιερώθηκε από την Εκκλησία να τελείται δημόσια κάθε Μ. Τετάρτη σε συνδυασμό όμως με το μυστήριο της εξομολογήσεως. Έτσι και τα δύο μυστήρια οδηγούν τους χριστιανούς στο άλλο και βασικότατο μυστήριο που είναι η συμμετοχή στη θεία Ευχαριστία.

Ο άγ. Συμεών αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης στο λειτουργικό υπόμνημα του περί του μυστηρίου του αγίου Ευχελαίου τονίζει το χρόνο τελέσεως αυτού, σύμφωνα πάντοτε με την εκκλησιαστική πατερική αντίληψη. Έτσι επισημαίνει τρεις φορές. α) όταν υπάρχει ασθενής, β) στην περίπτωση που κάθε πιστός επιθυμεί να προσέλθει στα άχραντα μυστήρια και γ) σε κάθε άνθρωπο που, αφού έπεσε σε αμάρτημα, εξομολογήθηκε την αμαρτία του, δέχθηκε τον πνευματικό κανόνα από τον εξομολόγο του πνευματικό πατέρα, τον εκτέλεσε και με την άδειά του προσέρχεται στο ιερό μυστήριο της θείας Ευχαριστίας. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις το άγιο Ευχέλαιο συγχωρεί όλα τα αμαρτήματα σύμφωνα με τον απόστολο αδελφόθεο Ιάκωβο. Οι δε προσευχές των ιερέων κατά το μυστήριον του Ευχελαίου αυτό φανερώνουν: "Το δε γε ευχέλαιον αναγκαιότατον ως ιερά τελετή και των επτά μυστηρίων υπέρ των αρρωστούντων, ως παρελάβομεν, και υπέρ πιστού παντός βουλομένου προσελθείν τοις φρικτοίς μυστηρίοις, μάλλον δε υπέρ παντός περιπεπτωκότος αμαρτήμασι, και τον κανόνα της μετανοίας τετελεκότος, και προς το κοινωνήσαι σπεύδοντος ένδοσιν παρά του πατρός (του πνευματικού) ειληφότος. αφίησι γαρ η του αγίου ελαίου ιερά τελετή και χρίσις τα αμαρτήματα, ως ο Αδελφόθεος γράφει. και αι ευχαί προ τούτο συντελούσι των ιερέων" .

Υπάρχει η συνήθεια μερικοί πιστοί να θέλουν το Ευχέλαιο να τελείται στα σπίτια των κατά τη Μ. Τετάρτη. Το Ευχέλαιο δεν μπορεί σίγουρα να τελεσθεί σε όλα τα σπίτια των ενοριτών και μάλιστα μιας μεγάλης ενορίας κατά την ίδια ημέρα. Στην επιθυμία αυτή διαφαίνεται η ψευδαίσθηση ότι, εάν τελεσθεί κατά τη Μεγάλη

Τετάρτη, έχει μεγαλύτερη ισχύ και κάνει πιο καλό στο σπιτικό τους. Αυτό είναι πρόληψη. Αφού η Εκκλησία μια φορά το χρόνο κατά τη Μ. Τετάρτη επίσημα τελεί το μυστήριο του Ευχελαίου, αυτό σημαίνει ότι οι πιστοί κατ' αυτήν την ημέρα πρέπει να προσέλθουν στο ναό και να λάβουν το Ευχέλαιο το οποίο σημειωτέον τελείται για όλους τους πιστούς. Ειδάλλως δημιουργούνται διακρίσεις. Και εξ αυτών των διακρίσεων εμφανίζονται προβλήματα στην ποιμαντική των ιερέων. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι ημέρες της Μ. Εβδομάδος είναι ημέρες προσευχής και τακτικού εκκλησιασμού. Δεν είναι καλό να προσθέτουμε στην επιβάρυνση των ιερέων κι άλλη τόση κατά τις ημέρες αυτές με τις πολύωρες ακολουθίες. Άλλωστε εάν κάποιος επιθυμεί την τέλεση του Ευχελαίου, θα πρέπει να την έχει προγραμματίσει από την έναρξη της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Στην ίδια δε συνάφεια θα πρέπει να προγραμματίσει και το χρόνο της εξομολογήσεως. Πολλοί συνηθίζουν να τα αφήνουν όλα για την τελευταία στιγμή. Αυτό όμως δεν συνεπάγεται ότι θα γίνει κι αυτό που επιθυμούν, δηλ. ούτε ότι οι ιερείς θα μπορούν να ανταποκριθούν στην επιθυμία τους για τέλεση του Ευχελαίου κατά τις τελευταίες ήμερες, ούτε φυσικά ότι θα μπορούν να κοινωνήσουν προσερχόμενοι την τελευταία στιγμή στο μυστήριο της μετανοίας κι εξομολογήσεως. Για να ξεκινήσει κάποιος αθλητής τον αγώνα δεν μπαίνει απ' ευθείας στο στάδιο αλλά πρωτίστως αθλείται και προπονείται. Κατά τοι ίδιο τρόπο και οι χριστιανοί, όταν ξεκινάει η περίοδος της Τεσσαρακοστής, αλλά και γενικά όταν ξεκινούν περίοδοι νηστείας, θα πρέπει να προσέρχονται εξ αρχής στο μυστήριο της μετανοίας, για να λάβουν οδηγίες περί του πως θα διανύσουν το στάδιο των αγώνων τους προκειμένου να πετύχουν το καλύτερο αποτέλεσμα που είναι η μετοχή στα άχραντα μυστήρια. Το ίδιο συμβαίνει και με μια σωματική αρρώστια. Δεν αφήνουμε τη σωματική ασθένεια να χρονίσει και μετά επισκεπτόμαστε το γιατρό, αλλά από το ξεκίνημά της τον επισκεπτόμαστε, για να μας δώσει θεραπευτική αγωγή, συνδυαζόμενη πολλές φορές με αντίστοιχη φαρμακευτική για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Το ίδιο συμβαίνει και με όλα τα μυστήρια, ιδιαιτέρως όμως με το μυστήριο της μετανοίας-εξομολογήσεως και του Ευχέλαιου.

Άλλοι πάλι εκ των χριστιανών μας νομίζουν ότι το Ευχέλαιο πρέπει να τελείται μόνο κατά τη Μ. Τεσσαρακοστή. Αυτό είναι εν μέρει αλήθεια. Σύμφωνα όμως με τα όσα μας ανέφερε και ο άγιος Συμεών Θεσσαλονίκης κάθε φορά που η αγία μας Εκκλησία διανύει στάδιο καθιερωμένης νηστείας της οποίας έπεται θεία Ευχαριστία, τότε μπορεί να τελείται και το μυστήριο του Ευχελαίου. Άρα δεν τελείται το Ευχέλαιο μόνο κατά τη Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Τελείται και κατά τις άλλες καθιερωμένες Τεσσαρακοστές, όπως των Χριστουγέννων, τού Δεκαπενταυγούστου, των αγίων Αποστόλων. Αλλά το Ευχέλαιο μπορεί να τελεσθεί ακόμα και όποτε επιθυμεί κάποιος πιστός, εφόσον θα επακολουθήσει θεία

Μετάληψη και φυσικά έχει προηγηθεί το μυστήριο της εξομολογήσεως. Τέλος, τελείται και εκτάκτως σε περιπτώσεις ασθενειών, σωματικών και ψυχικών, που δυστυχώς σήμερα ιδιαιτέρως μαστίζουν την κοινωνία μας.

Άλλοι πάλι εκ των πιστών ισχυρίζονται ότι το Ευχέλαιο τελείται μόνο ημέρα Τετάρτη. Κι αυτό δεν είναι σωστό. Το Ευχέλαιο μπορεί να τελεσθεί κάθε ημέρα. Πιθανόν αυτή η αντίληψη περί της τελέσεως του Ευχελαίου κατά την ημέρα Τετάρτη έγινε εξ' αιτίας παρεξηγημένης αντίληψης ότι, αφού η Εκκλησία μας το τελεί επίσημα κατά την Μ. Τετάρτη, άρα πρέπει να τελείται κατά τις Τετάρτες όλου του χρόνου. **Ή επιλεγείσα ημέρα Τετάρτη από την Εκκλησία έγινε, γιατί της Μ. Τετάρτης ακολουθεί η Μ. Πέμπτη, ημέρα κατά την οποία θα προσέλθουν οι πιστοί μας να κοινωνήσουν των αχράντων μυστηρίων.**

Απόσπασμα από το βιβλίο «Το Ιερόν Ευχέλαιον», του Πρωτοπρ. Θεμιστοκλή Στ. Χριστοδούλου, εκδόσεις Ομολογία